

JIHOMORAVSKÝ KRAJ

V jihovýchodní části České republiky se na geograficky výhodném místě rozkládá Jihomoravský kraj, na jehož území se odpradávná protínaly cesty spojující jednotlivé části Evropy. Může se pochlubit řadou historických památek a přírodních zajímavostí, z nichž některé již byly zapsány do seznamu UNESCO. V rámci EU sousedí kraj se Slovenskem a Rakouskem, v rámci republiky pak s krajem Pardubickým, Jihočeským, Olomouckým, Zlínským a Vysočinou. Ve srovnání s jinými kraji má hranice s největším počtem sousedů, se sedmi, se kterými spolupracuje na řešení společných problémů z oblastí komunikací, údržby a tvorby krajiny, hydrologie, ekologie, urbanizace, zajištění služeb, kulturních, správních i školských vazeb, společného postupu vůči národním i nadnárodním – evropským – orgánům či z oblasti mezinárodní příhraniční spolupráce atd.

Jihomoravský kraj se 7 065 km² je čtvrtým největším krajem ČR, leží na 9 % plochy naší republiky. Čtvrtý největší je i podíl zemědělské půdy z celkové rozlohy kraje (60,3 %), největší ze všech krajů

je podíl orné půdy z rozlohy kraje (51 %). Lesy pokrývají 28 % ploch – a to je po Praze nejméně.

Jihomoravský kraj je vymezený územím okresů Blansko, Brno-město, Brno-venkov, Břeclav, Hodonín, Vyškov a Znojmo. V kraji je 647 obcí – třetí nejvyšší počet po krajích Středočeském a Vysočina. Průměrná rozloha katastru obce 11 km² je desátá největší a průměrný počet obyvatel obce 1 735 osob je sedmý nejvyšší a je mírně (6 %) nad průměrem ČR. V obcích do 500 obyvatel žije 7 % obyvatel, tento podíl má mírně klesající trend a leží nyní 0,5 procentního bodu pod průměrem ČR. Mírně narůstá podíl obyvatel v obcích od 501 až 2 000 obyvatel, nyní je 21 % (4 procentní body nad úrovní ČR). V obcích od 2 001 do 10 000 obyvatel žije 23 % obyvatel a tento podíl trvale stoupá. Podíl obyvatel žijících ve městech nad 10 000 obyvatel je

49 %, klesá a je 6 procentních bodů pod úrovní ČR. V sídle kraje žije 33 % obyvatel (největší podíl mezi všemi krajskými městy mimo Prahu), tento podíl je tak vysoký mj. proto, že historickým vývojem se Brno formovalo jako centrum podstatně většího území s větším počtem obyvatel (zemské hlavní město). Nejmenší obcí kraje a současně i celé republiky je Březina v okrese Vyškov se 7 obyvateli (není klasickou obcí, ale vojenským újezdem, nejmenší obcí kraje je Lhota u Olešnice s 36 obyvateli, nejmenší hustotu má obec Zálesná Zhoř - 7,5 osob/km²).

Na území Jihomoravského kraje se nachází 21 správních obvodů obcí s rozšířenou působností o rozloze 80 až 1 242 km² s počtem obyvatel od 12 tisíc do 370 tisíc.

Výběr aktuálních údajů

Počet obyvatel (31.12.2004)		1 123 201	Průměrná hrubá měsíční mzda (2004) ⁴	16 230	
z toho	cizinci s přechodným pobytem ¹	15 566	Míra nezaměstnanosti dle VŠPS (2004)	8,3	
	cizinci s trvalým pobytem	8 335	Podíl (%) zaměstnaných v sektoru (2004)	primárním	5,1
Počet obcí / z toho měst (31.12.2004)		647 / 47		sekundárním	38,5
Podíl obyvatel bydlících v největším městě (%)		32,7		terciárním	56,4
Podíl narozených mimo manželství (v %, 2004)		25,0	Dokončené byty celkem (2004)		3 842
Obyvatelstvo s vysokoškolským vzděláním ² (2004)	muži	15,2	z toho v rodinných domech (%)		40,2
	ženy	10,1	Hosté v ubytovacích zařízeních celkem (2004)		1 014 514
Ekonomicky aktivní obyvatelstvo (2004)		555 369	z toho cizinci (%)		34,1
z toho prac. na vlastní účet a zaměstnavatelé (%)		16,5	HDP v paritě kupní síly na 1 obyvatele (2003)		15 209
Míra ekonomické aktivity (2004) ³	muži	67,6	Hrubá tvorba fixního kapitálu na 1 obyv. v Kč (2003)		52 718
	ženy	49,2	Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyv. v Kč (2003)		125 033

¹ s vízy nad 90 dní

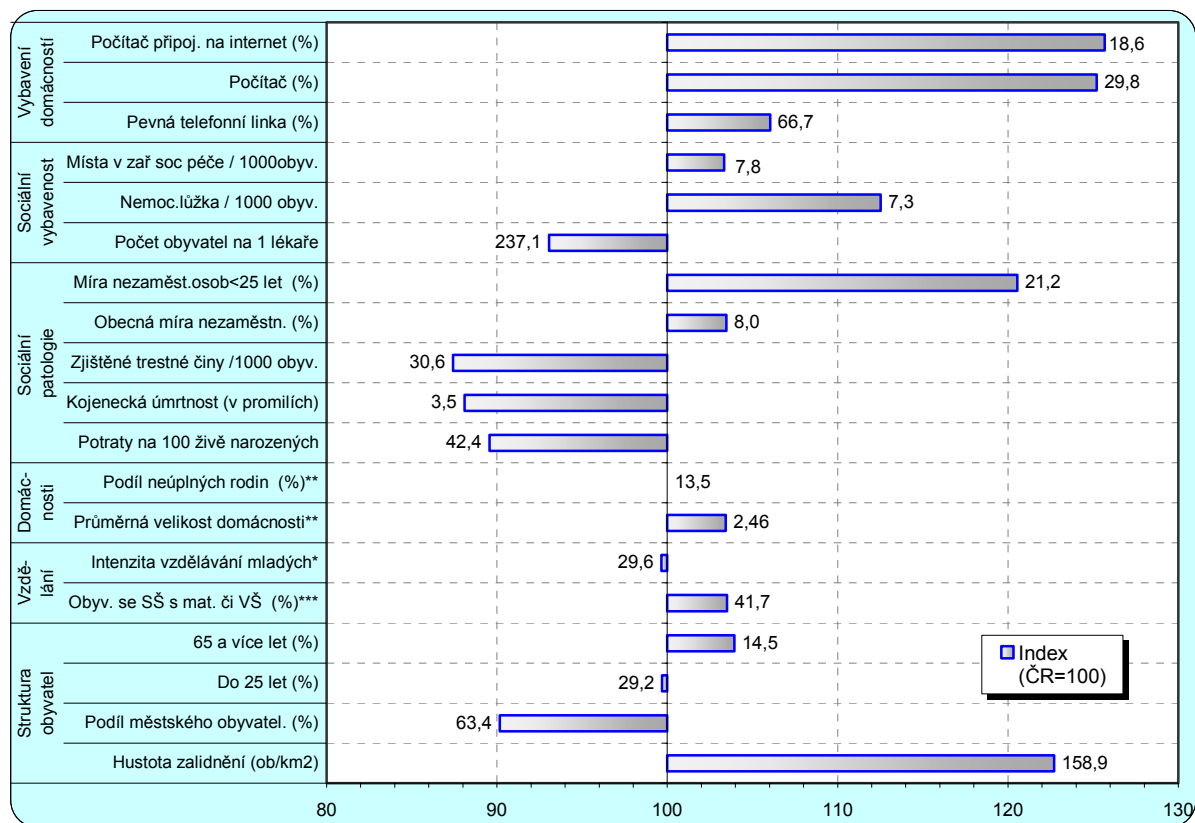
² z obyvatelstva ve věku 15 a více let

³ ekonomicky aktivní ze 100 obyvatel ve věku 15 a více let

⁴ v Kč na jednoho zaměstnance civilního sektoru NH, podniková metoda

Postavení kraje v demografické a sociální oblasti

Pozn. Čísla u sloupců uvádí skutečnou hodnotu ukazatele v kraji, osa x pak jeho relaci k ČR (ČR=100)

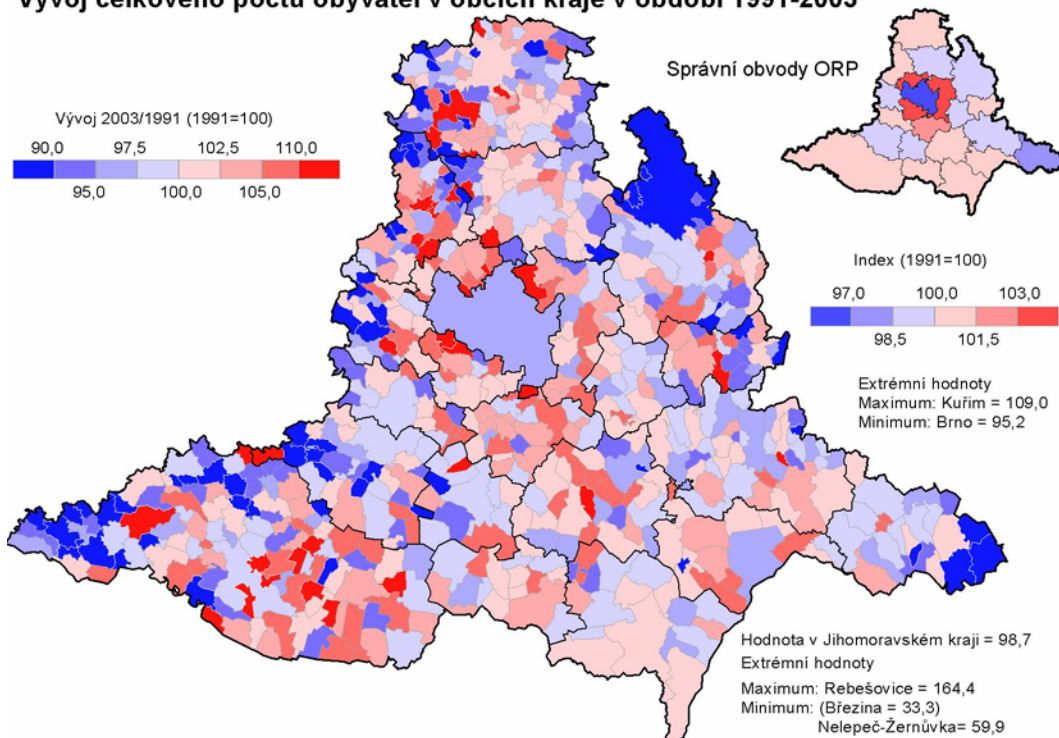
* Podíl (%) osob ve vzdělávání ve věku 20-24 let na celkové populaci ve věku 20-24 (podle místa bydliště)

** Za cenzové domácnosti celkem, podle SLDB 2001

ostatní ukazatele v grafu se vztahují k roku 2003 (potraty a kojenecká úmrtnost k období 2001-2003)

*** Z obyvatelstva ve věku 15 a více let

Vývoj celkového počtu obyvatel v obcích kraje v období 1991-2003

Stav a pohyb obyvatelstva, 1993 - 2003

Stav obyvatelstva, 31.12.1993	1 141 313
Živě narození (průměr za roky 1994-1998)	10 237
Zemřelí (průměr za roky 1994-1998)	12 485
Přírůstek stěhováním (průměr za roky 1994-1998)	1 620
Stav obyvatelstva, 31.12.1998	1 138 174
Živě narození (průměr za roky 1999-2003)	9 763
Zemřelí (průměr za roky 1999-2003)	11 942
Přírůstek stěhováním (průměr za roky 1999-2003)	578
Stav obyvatelstva, 31.12.2003	1 122 570

Věková struktura obyvatelstva, 31.12.2003

Věk	Celkem	Celkem	Muži	Ženy
	v tis.	%	%	%
0 - 14	168,2	15,0	15,8	14,2
15 - 24	156,0	13,9	14,7	13,2
25 - 39	259,3	23,0	24,3	21,9
40 - 54	235,6	21,0	21,6	20,4
55 - 64	140,9	12,6	12,2	12,9
65 +	162,6	14,5	11,4	17,4
Celkem	1 122,6	100,0	100,0	100,0

Jihomoravský kraj má silnou tradici průmyslové výroby v centrální a severnější oblasti i tradici specializovaných oborů zemědělství – vinařství a ovocnářství na jihu. Má diverzifikovanou průmyslovou výrobu, dostatečné stavební kapacity, i dobrou úroveň služeb. Je zde nadprůměrně vzdělané obyvatelstvo, dostupné kvalifikované pracovní síly, řada špičkových zdravotnických zařízení, vysoká úroveň školství – přes 30 fakult vysokých škol humanitního, ekonomického i technického zaměření. Kraj má výhodnou polohu na železniční a silniční síti nejvyšších kategorií. Nadprůměrnou úroveň má i životní prostředí, trvale se zlepšují podmínky pro kvalitní turismus – ubytovací služby, hustá síť cyklotras – má turisticky atraktivní oblasti (např. Lednicko-valtický areál, Národní park Pody-

jí, Slavkovské bojiště, veletrhy v Brně, Moravský kras) i podmínky pro kongresovou turistiku.

Osm let úbytků populace

Po osmi letech ročních úbytků obyvatelstva se stav populace Jihomoravského kraje v roce 2003 opět zvýšil. Přesto ve srovnání s rokem 1994 žije v kraji o 19,4 tisíce osob méně. Vývoj počtu obyvatel kraje je ovlivňován především nízkou porodností, kdy od roku 1994 až do současné doby počet zemřelých každoročně převyšoval počet narozených. Negativní vývoj přirozeného pohybu nestačil vyrovnávat ani kladný migrační přírůstek, který byl ve všech letech kromě roků 2001 a 2002. Podobně jako v jiných krajích i zde je velmi silný migrační proud z Brna především do okresu Brno – venkov. Změnu pohledu mladé ge-

nerace na instituci manželství dokládá klesající počet sňatků. Protože mírně roste počet rozvodů, dosahuje rozvodový index (počet rozvodů na 100 sňatků) již téměř hodnoty 60. I když jsou výsledná čísla nízká, postupně se lepší situace v porodnosti, neboť do plodného období se dostaly silné populační ročníky ze 70. let. V roce 2003 porodnost dosáhla hodnoty 8,9 živě narozených dětí na 1000 obyvatel středního stavu. Stále vzrůstá počet narozených dětí mimo manželství, v současné době se tak narodí téměř každé čtvrté dítě v kraji. Počet zemřelých osciluje kolem hodnoty 10,5 zemřelých na 1000 obyvatel.

Průměrný věk obyvatel kraje se od roku 2000 zvýšil do roku 2003 o 0,8 roku na 39,8 let (ženy měly průměrný věk 41,4 let, muži 38,0 let). Ve věkové skladbě obyvatelstva se stále zmenšuje zastoupení dětské složky a naopak posilují podíly osob v produktivním a poproduktivním věku. Obyvatelstvo ve věku 0 – 14 let tvořilo v roce 2003 15 % populace, obyvatelstvo ve věku 15 – 64 let tvořilo 70,5 % populace a podíl obyvatel ve věku 65 a více let činil 14,5 %. Postupně se zhoršují hodnoty indexu stárání (počet osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0 – 14 let). V roce 2003 dosáhl index již hodnoty 96,7.

Nízká relativní úroveň investic stále trvá

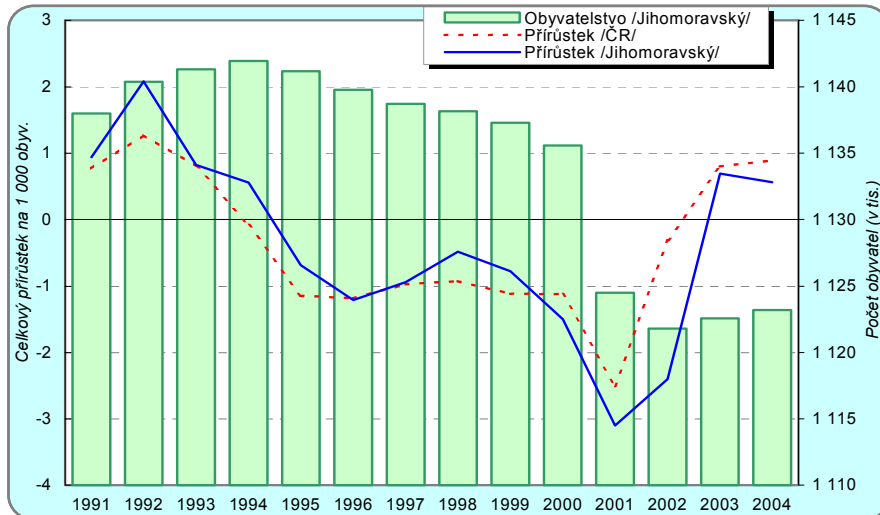
Vývoj moderní struktury ekonomiky v Jihomoravském kraji probíhá již přes 200 let. Mimo geografických zde značnou úlohu sehrály i faktory historické.

Největší zaměstnavatelé (podle sídla podniku), 2003

Název	Sídlo	Odvětví	Počet prac.
Ahold Czech Republic, a.s.	Brno-sever	Maloobchod	> 10 000
Fakultní nemocnice Brno	Brno-Bohunice	Zdravotnictví	> 4 000
Finanční ředitelství v Brně	Brno-střed	Veřejná správa	> 3 000
Statutární město Brno	Brno-střed	Veřejná správa	> 3 000
Dopravní podnik města Brna, a.s.	Brno-střed	Doprava	> 2 500
Fakultní nemocnice U sv. Anny	Brno-střed	Zdravotnictví	> 2 500
Masarykova univerzita v Brně	Brno-střed	Školství	> 2 500
PENAM, s.r.o.	Brno-střed	Výroba pekárenských výrobků	> 2 000
Vysoké učení technické	Brno-střed	Školství	> 2 000
ŽS Brno, a.s.	Brno-střed	Stavebnictví	> 2 000

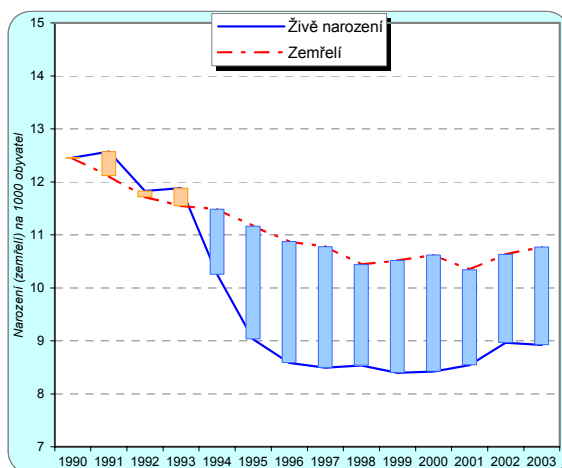

Vývoj celkového počtu obyvatel v kraji a ČR (stav k 31.12.)

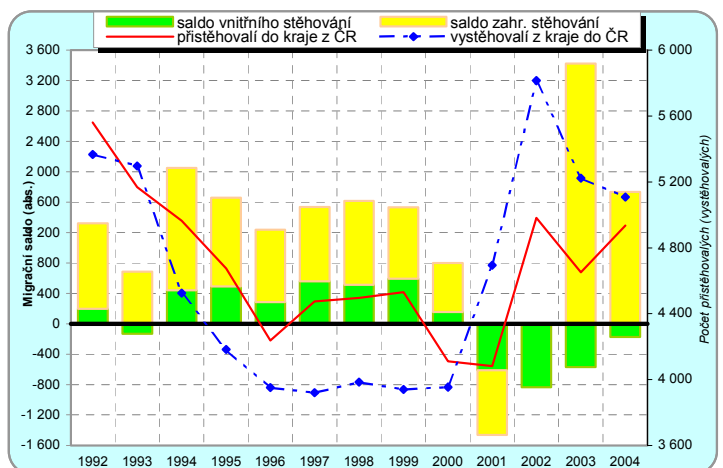

Od roku 2001 údaje aktualizované podle SLDB, do počtu obyvatel jsou zahrnuti i cizinci s pobytem > 90 dnů
Abs. úbytek obyvatel v roce 2001 je způsoben také nedopočtem při populačním cenzu (1.3.2001), rel. přírůstek v roce 2001 je počítán z vybilancovaných stavů podle SLDB (propad ze SLDB se v něm neprojevuje)

Vývoj přirozené měny obyvatel

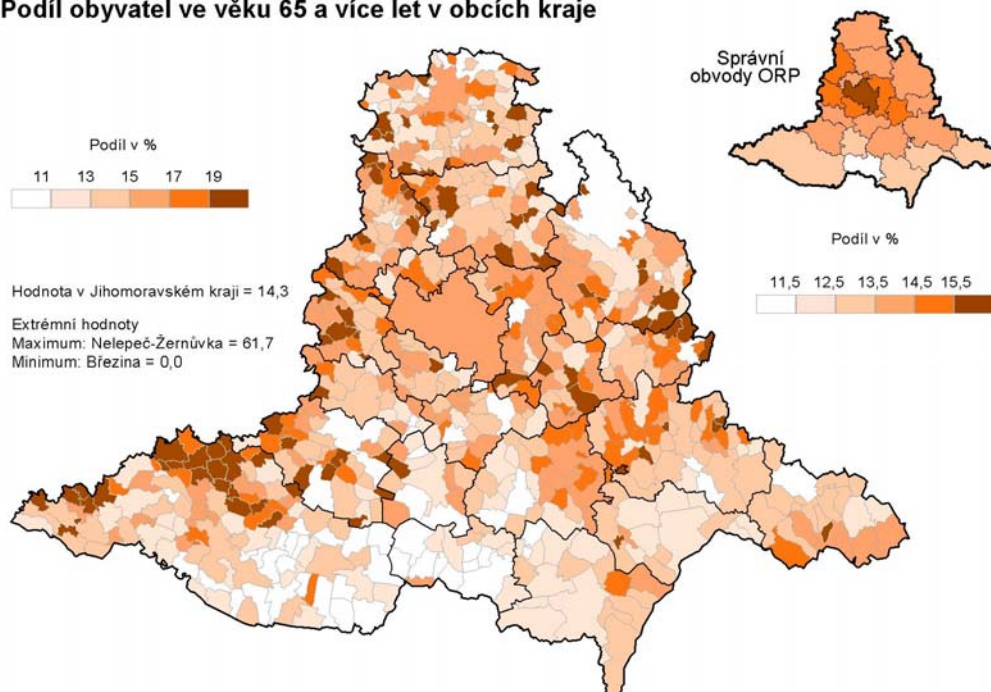

Vývoj bilance vnitřní a zahraniční migrace

Pozn. od roku 2001 jsou do migrace započtení i cizinci s dlouhodobým pobytem (>90 dnů)

Podíl obyvatel ve věku 65 a více let v obcích kraje

Zemědělství, 1993 - 2003

Ukazatel	1993	2003
Plocha zemědělské půdy (ha)	427 790	426 294
Plocha orné půdy (ha)	359 227	358 062
Počet zam. v zemědělství, myslivosti a souvis. činn. (v tis., VŠPS)	44,9	20,9
Výnos obilovin (t/ha)	3,82	4,06
Stav skotu celkem (k 1. 3.)	221 611	81 108

Po staletí byla nynější krajská metropole Brno hlavním městem markrabství Moravského, později země Moravskoslezské a jako zemská metropole se vyvíjela. Brno bylo krystalizačním jádrem pro rozvoj nejprve manufaktur a následně průmyslových podniků zpočátku textilních, pak navazujících kovozpracujících a strojírenských a později i dalších odvětví zpracovatelského průmyslu. Brněnský region již od XVIII. století patřil k nejindustrializovanějším oblastem Rakouska-Uherska. Příznivý vliv geografické polohy kraje byl dán zejména polohou na spojnici severu a jihu Evropy, což se stalo důvodem pro vybudování silničních i železničních tahů mezinárodního významu, které přímo spojovaly a spojují kraj se sousedními pěti kraji České republiky, Rakouskem a Slovenskem. Ve druhé polovině XX. století došlo k posilování zbrojní výroby, výroby velkých celků pro energetiku, chemii, rafinerie i monopolizaci výroby traktorů. Na takto formovanou ekonomiku i s původní silnou textilní výrobou pak velmi těžce dolehly změny v zaměření ekonomiky státu, v potřebách trhu a neobratnostech ztracené zahraniční trhy. Prakticky všechna uvedená odvětví se prudce utlumují. Změny struktury a zaměření průmyslové výroby zde zdaleka nejsou ukončeny. V zemědělství kraj zůstal největším pěstitelům obilovin s největšími výno-

sy, největším pěstitelům drůbeže a prasat ve srovnání s jinými kraji, i když zaměstnanost v tomto odvětví je vzhledem k celostátnímu průměru zaměstnanosti jen o málo vyšší a stále klesá. Sektor služeb zde má staletou tradici ať již jde o správu, soudnictví, kulturu, zdravotnictví či vzdělávání a má tendenci dále se posilovat. Ve všech těchto oblastech má nadregionální působnost.

Souhrnné hodnocení makroekonomických ukazatelů staví kraj na 6. místo, na celostátním HDP se podílí 10 %. Čtvrtinu regionálního HDP přináší zpracovatelský průmysl, 16 % obchod, 13 % služby pro podniky, 5 % zemědělství, 8 % stavebnictví. Podíl HDP na obyvatele dosahuje 91 % celostátního průměru, resp. 55 % průměru EU 15.

Podíl na tvorbě hrubého fixního kapitálu státu leží pod 9 % a je 4. v pořadí krajů. Tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele dosahuje 76 % národního průměru. Investice se nejvíce realizují v dopravě (21 %), zpracovatelském průmyslu (20 %), nemovitostech (12 %) a obchodě (9 %).

Druhé centrum vzdělanosti

Bezmála 700 mateřských škol, více než 450 základních škol, téměř 60 středních odborných učilišť a více než 130 středních odborných škol a gymnázií tvoří síť školských zařízení regionu. Ta většinou kryje požadavky na umístění dětí a mládeže do škol. Jihomoravský kraj má druhý nejvyšší podíl (vždy po hl. m. Praze) nově přijatých studentů na odpovídající věkové populaci na střední školy s maturitou celkem a také na čtyřletá i víceletá gymnázia. Brno je druhým nejvýznamnějším cent-

rem vysokého školství v ČR po hlavním městě Praze. Na 9 vysokých školách lokalizovaných ve třech městech kraje (Brno, Vyškov a Lednice na Moravě), na kterých je 33 fakult, studuje pětina všech studentů denního studia v České republice. Zhruba polovina těchto studentů studuje na Masarykově univerzitě v Brně.

Kraj má na poměry České republiky příznivou vzdělanostní strukturu obyvatelstva. Jen 23,4 % dospělých obyvatel mělo při posledním sčítání základní (i neukončené) vzdělání (v celé ČR to bylo 23,5 %). Střední vzdělání bez maturity mělo 37,2 % obyvatel starších 15 let (v ČR 38,0 %). Střední vzdělání s maturitou mělo v kraji 28,2 % obyvatel oproti 28,4 % v České republice. U vysokoškolského vzdělání byl rozdíl mezi krajem a ČR vyšší, v kraji mělo vysokoškolské vzdělání 10,4 % populace oproti 8,9 % v celé ČR. Také index vzdělání, což je počet obyvatel s úplným středoškolským a vysokoškolským vzděláním na 100 obyvatel starších 25 let, byl v kraji vyšší (46,8) než v ČR (45,3). Nejvyšší hodnoty dosáhl samozřejmě ve správním obvodu Brno (62,1). Ještě nadprůměrný byl v obvodu Kuřim (48,2). V ostatních správních obvodech byl index vzdělání nižší než v průměru za ČR. Vůbec nejnižších hodnot dosahoval v správních obvodech Pohořelice (28,9), Moravský Krumlov (31,2) a Židlochovice (33,0). Z těchto čísel je patrné, že územní rozdíly ve vzdělanosti jsou v kraji poměrně značné.

Přibývají zařízení sociální péče

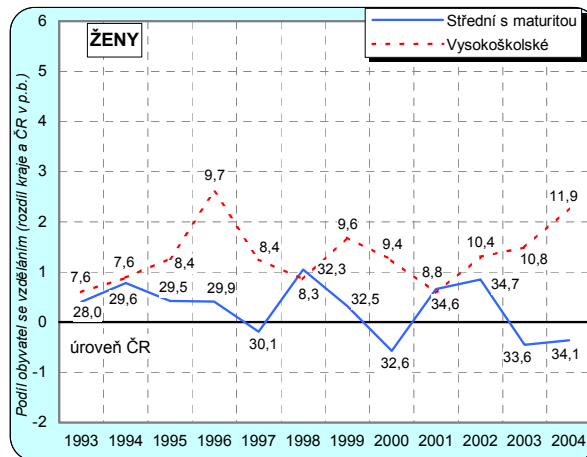
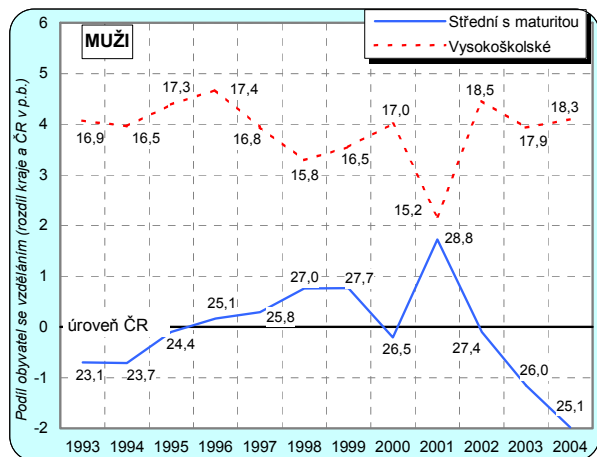
Stejně jako v ostatních krajích, se i v Jihomoravském kraji počty lékařů postupně zvyšují. Počty lůžek v nemocnicích se zdají být v posledních letech stabilizované, ale proti roku 1991 jsou jejich stavy o 9 % nižší. Postupně narůstá počet lékařů v nestátních zdravotnických zařízeních. Projevil se tak přechod zdravotnických zařízení pod krajskou správu. V současné době v nestátních zařízeních pracuje přes 70 % lékařů.

Žáci a studenti, šk. rok 2003/2004

Typ školy	v tis.
Mateřské školy	31,0
Základní školy	104,4
Gymnázia	18,1
Střední odborné školy	21,4
Střední odborná učiliště	23,6
Vyšší odborné školy	3,1
Vysoké školy	45,4

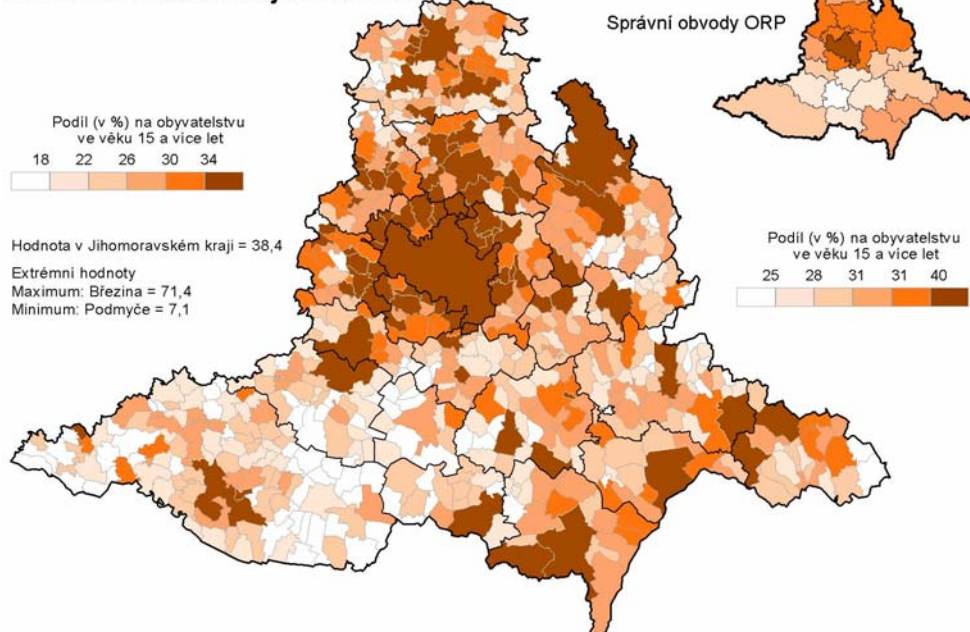

Vývoj zastoupení osob se středoškolským a vysokoškolským vzděláním ve vztahu k ČR, muži, ženy

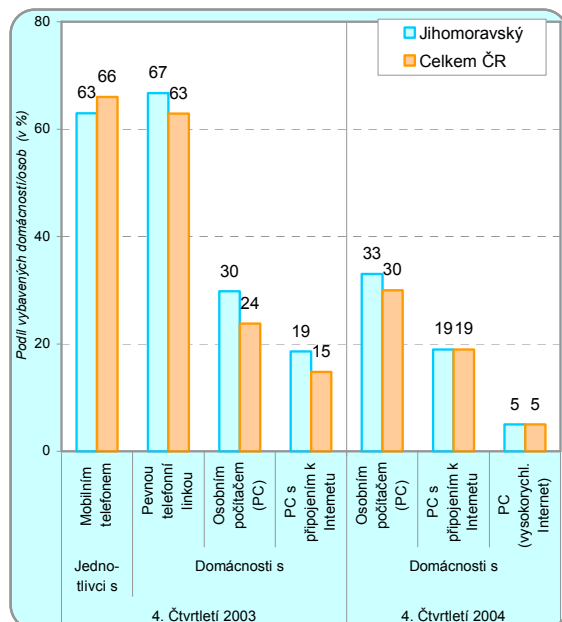

Pozn. Čísla v grafu odpovídají podílu osob se středoškolským vzděláním s maturitou na obyvatelstvu ve věku 15 a více let v kraji, resp. podílu osob s vysokoškolským vzděláním na obyvatelstvu ve věku 25 a více let v kraji

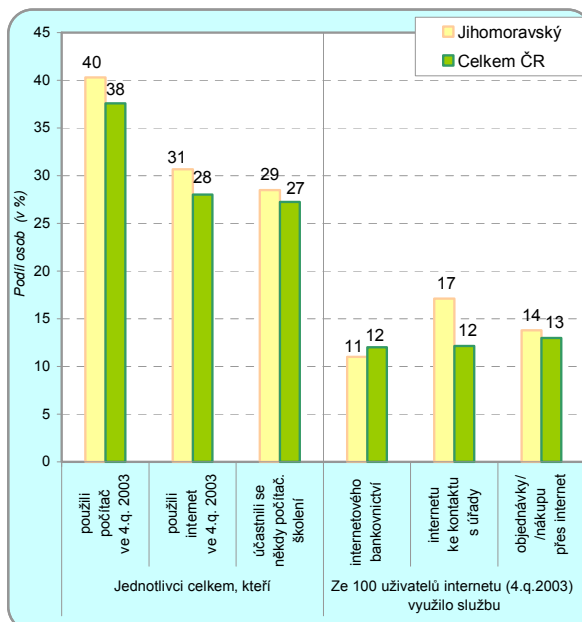
Podíl obyvatel s ukončeným středoškolským a vysokoškolským vzděláním v obcích kraje v roce 2001

Domácnosti s přístupem k informačním technologiím

Využití internetu jednotlivci ve věku 15+ (4.q.2003)

Zdravotnictví, 2003

Ukazatel	Kraj	ČR
Počet lékařů na 1000 obyvatel	4,2	3,9
Počet lůžek v nemocnicích na 1000 obyvatel	7,3	6,5
Kojenecká úmrtnost (průměr za roky 1999-2003, ‰)	3,5	4,2

Rovněž se zvýšil počet lékáren (oproti roku 1994 o 50 %). Na konci roku 2003 v kraji působilo 23 nemocnic, 7 odborných léčebných ústavů, 214 lékáren a výdejen léků, 526 ordinací lékařů pro dospělé, 232 ordinací lékařů pro děti a dorost, 602 ordinací stomatologů, 121 ordinací gynekologů a 639 ordinací lékařů – specialistů. V Jihomoravském kraji se postupně zvyšuje jak procento pracovní neschopnosti, tak průměrná doba trvání jednoho případu pracovní neschopnosti. Oba tyto ukazatele jsou dnes nad úrovní ČR.

V kraji v roce 2002 bylo 11 dětských domovů, 29 ústavů sociální péče pro dospělé a mládež, 26 domovů důchodců, 26 penzionů pro důchodce a 61 domů s pečovatelskou službou. Prakticky každým rokem vzrůstá počet zařízení sociální péče i počet míst v nich. Nejrychleji přibývají nové domy s pečovatelskou službou a pak různé charitní a azylové domovy, ubytovny, domovy pro matky s dětmi atd. V kraji poklesl v posledním období počet dávek státní sociální podpory. Je to důsledek zrušení některých příspěvků a zpřísnění podmínek přiznání dávek.

Úpadek průmyslu, dobré progresivní služby

Úpadek průmyslu, dobré progresivní služby

Podíl ekonomicky aktivních obyvatel Jihomoravského kraje nedosahuje průměrné hodnoty v České republice. Míra ekonomické aktivity žen je mírně podprůměrná stejně jako ekonomická aktivita ve věkové skupině 45 až 59 let. Podíl ekonomicky aktivních na obyvatelstvu v aktivním věku se dlouhodobě pohybuje mírně pod průměrem ČR. Podíl žen na celkovém počtu ekonomicky aktivních se dlouhodobě liší jen nevýznamně od průměru.

Podíl zaměstnaných v primárním sektoru přesahuje mírně podíl

zaměstnaných v tomto sektoru v celé republice. Za posledních deset let se podíl zaměstnaných v tomto sektoru snížil o téměř 40 %. Zaměstnanost v průmyslu celých deset let trvale klesala až na současných necelých 30 %. Nepochybně zde svou úlohu hrál výrazný pokles zaměstnanosti v průmyslu v centru kraje, kdy víc než stopadesátiletá tradice brněnského textilního průmyslu byla téměř uzavřena a podobná tradice strojírenství a elektrotechniky pomalu mizí po omezení provozu a uzavírání velkých podniků s několika desítkami tisíc zaměstnanců. Nad republikovým průměrem je v Jihomoravském kraji podíl zaměstnaných v odvětví stavebnictví. Nadprůměrná zaměstnanost je i v tržních službách a i službách převážně veřejného charakteru. Progresivní služby (kvartérní sektor) mají již přes 10 let druhou nejvyšší zaměstnanost (po Praze).

Podnikavost v Jihomoravském kraji je na průměrné úrovni. Nadprůměrný je podíl podnikatelů – zaměstnavatelů z ekonomicky aktivních, druhá nejvyšší (po Praze) je úroveň vzdělání podnikatelů.

Nadprůměrná nezaměstnanost téměř ve všech okresech (velký pokles zaměstnanosti ve velkých podnicích)

Vývoj trhu práce v Jihomoravském kraji od 90. let minulého století poznamenalo několik faktorů. Transformace a vývoj zemědělství vedly k prudkému poklesu zaměstnanosti v primární sféře – poklesla téměř na polovinu. Řada výrobních podniků s tisíci i desítkami zaměstnanců skončila nebo podstatně omezila svou činnost – zejména šlo o odvětví textilního průmyslu, oděvnictví, strojírenství, případně elektrotechniku, stavební stroje, zbrojovky, stavebnictví. Podíl zaměstnaných v sekundární sféře poklesl o přibližně 10 %. Zaměstnanci odtud posílili terciární sféru, anebo rozšířili řady nezaměstnaných – od roku 1990 registrovaná míra nezaměstnanosti vzrostla šestnáctkrát – až k současné hodnotě, která řadí kraj na 11. místo v rámci ČR.

Míra ekon. aktivity podle věkových skupin (%), 1993-2003

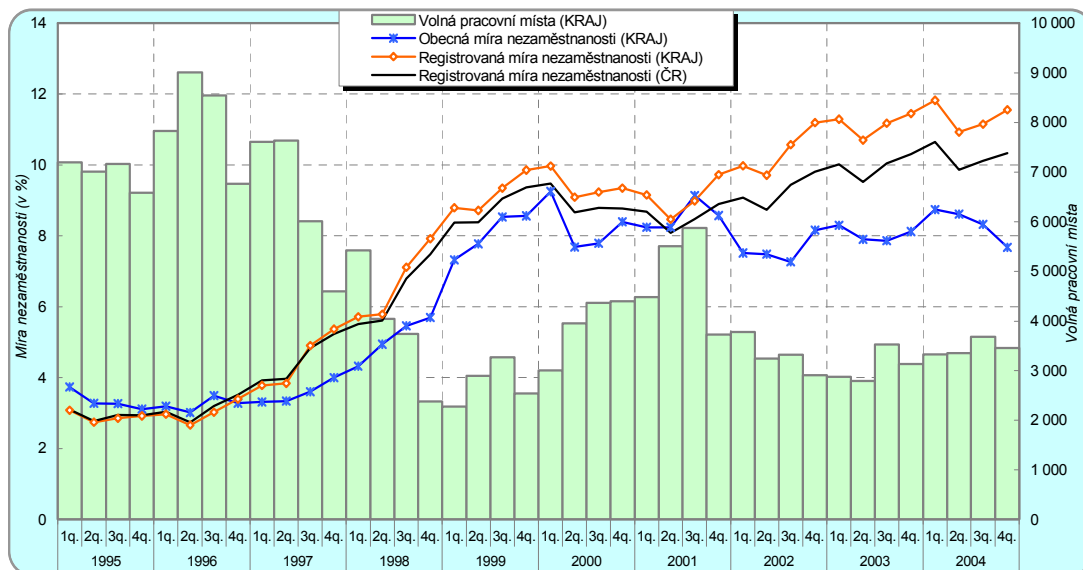
Věková skupina	Celkem		Muži		Ženy	
	1993	2003	1993	2003	1993	2003
Celkem	60,7	58,2	71,4	67,6	50,9	49,4
15 - 19	39,3	4,9	42,6	4,0	35,9	5,9
20 - 24	70,8	65,8	87,9	70,3	52,7	61,1
25 - 29	79,8	78,0	95,0	93,9	63,6	61,5
30 - 34	90,0	85,5	98,8	97,5	80,8	72,8
35 - 39	92,9	91,7	97,1	97,8	88,7	85,4
40 - 44	93,6	91,4	97,7	94,0	89,4	88,8
45 - 49	92,1	93,1	93,3	93,9	90,9	92,4
50 - 54	81,0	86,6	86,8	87,5	75,5	85,8
55 - 59	47,5	56,8	73,9	77,6	24,3	37,9
60 - 64	13,7	22,4	19,3	36,6	9,2	10,1
65 +	6,0	3,8	10,4	6,1	3,5	2,3

Míra ekonomické aktivity dle vzdělání (%), obyvatelstvo 15-ti leté a starší

Stupeň vzdělání	Celkem		Muži		Ženy	
	1993	2003	1993	2003	1993	2003
Základní a bez vzdělání	27,6	20,8	33,7	21,5	25,0	20,5
Střední bez maturity	71,8	68,3	80,0	76,6	60,2	56,3
Střední s maturitou	71,6	65,3	75,6	69,7	68,7	62,2
Vysokoškolské	80,6	77,8	82,8	82,0	76,4	71,5

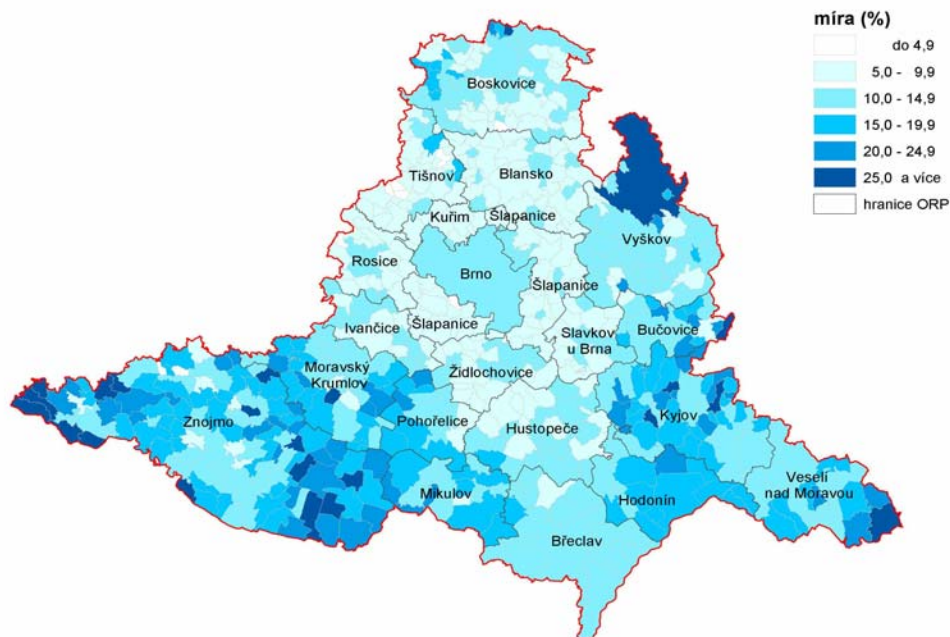

Vývoj obecné (VŠPS) a registrované (MSPV) míry nezaměstnanosti a volných pracovních míst

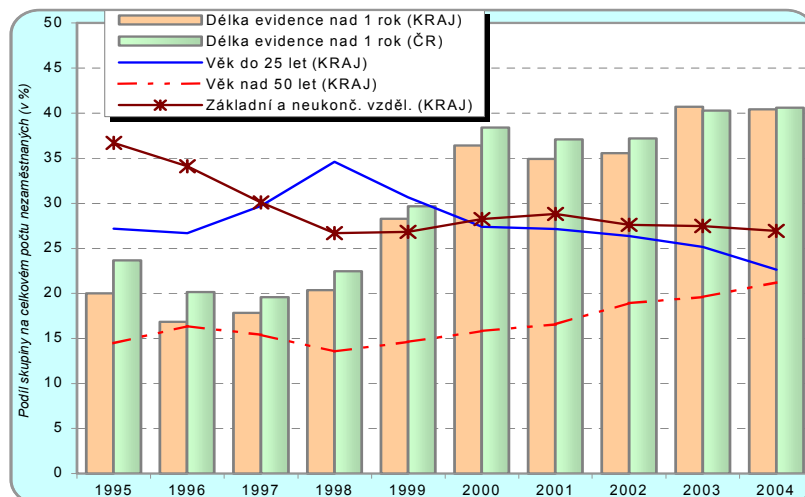
Pozn. Registrovaná míra nezaměstnanosti je uváděna ke konci příslušných čtvrtletí

Registrovaná míra nezaměstnanosti k 31.12. 2004

pozn.: použity údaje MPSV

Vývoj zastoupení vybraných skupin mezi nezaměstnanými

* k 31.12. příslušného roku

V rámci kraje existují značné disproporce. V okolí Brna a v severní části kraje se nacházejí oblasti s průměrnou a mírně nadprůměrnou nezaměstnaností. V jižní části kraje, v pásu přiléhajícím k rakouské hranici, jsou obvody s jasně nadprůměrnou a místy často až extrémní nezaměstnaností. Podobné oblasti jsou i ve východním cípu kraje u slovenských hranic. Nadprůměrná míra nezaměstnanosti byla podle úřadů práce v roce 2003 v okresech Břeclav, Hodonín, Znojmo, v ostatních okresech byla pod průměrem kraje i republiky. V počtu neumístěných uchazečů o zaměstnání byl od roku 2000 zaznamenán ve všech kategoriích vzestup zhruba o pětinu vyjma neumístěných absolventů škol a mladistvých, jejichž počet o pětinu poklesl. Počet uchazečů o zaměstnání připadajících na 1 volné pracovní místo o polovinu přesahuje republikový průměr. Podporu v nezaměstnanosti pobírá třetina nezaměstnaných.

Všechny kategorie zaměstnanců stejně postiženy zaostáváním příjmů

Disponibilním důchodem připadajícím na 1 obyvatele se Jihomoravský kraj zařazuje na 6. místo v pořadí krajů tak, jako tomu bylo již několik let. Jeho výše je 96 % národního průměru. Průměrná měsíční mzda je 5. nejvyšší mezi kraji a koncem roku 2003 byla 15 753 Kč (něco málo přes 500 €). Od roku 2001 existuje nepatrná tendence ke zmenšování zaostávání za průměrnou úrovní hrubých mezd ve státě.

Jednotlivé třídy zaměstnání zaostávají přibližně stejně za průměrem v České republice, a to přibližně o 10 až 15 %, pouze dělníci v primárním sektoru dosahují mezd na úrovni průměru ČR. Obdobně v závislosti průměrných hodinových mezd na úrovni vzdělání nejsou zatím pozorovatelné žádné zvláštní tendence, jen nepatrně více zaostávají mzdy vysokoškoláků. V Jihomoravském kraji nejsou ve mzdách jednotlivých věkových skupin vidět žádné vzájemné disproporce ukazující na zvýhodňování některých skupin

Struktura tvorby disponibilních příjmů domácností

		1995		2002	
		v mil. Kč	na 1 obyv. (ČR=100)	v mil. Kč	na 1 obyv. (ČR=100)
Účet rozdělení prvotních důchodů					
Zdroje	čistý provozní přebytek a čistý smíšený důchod	25 230	102,7	35 243	95,0
	náhrady zaměstnancům	64 434	91,7	111 070	95,3
	důchody z vlastnictví	7 566	93,6	8 160	89,4
	důchody z vlastnictví	2 787	101,9	2 749	103,4
čistý národní důchod		94 443	94,3	151 724	94,7
Účet druhotného rozdělení důchodů					
Zdroje	sociální dávky jiné než naturální sociál.transfery	17 948	101,8	35 461	103,0
	ostatní běžné transfery	5 660	97,1	8 677	96,5
	běžné daně z důchodů, jmění a jiné	7 253	91,8	11 687	92,6
Užití	sociální příspěvky	22 160	91,7	39 374	94,1
	ostatní běžné transfery	4 047	98,8	8 974	98,4
	čistý disponibilní důchod	84 592	96,7	135 827	97,0

pracovníků. Hodinové výdělky nemanuálních a manuálních pracovníků jsou navzájem vyrovnané a odpovídají průměru v celé republice. Porovnání mezd v jednotlivých sektorech a jednotlivých krajích ukazuje na to, že zde jsou o něco lépe placeni pracovníci netržních služeb (4. pořadí) i v tržních služeb (2. pořadí), naopak značně nízké jsou mzdy pracovníků v zemědělství (3. nejnižší).

Podíl sociálních příjmů na hrubých příjmech je víc než čtvrtinový a je uprostřed pořadí. Domácností snadno vycházejících s příjmy podle vlastního názoru je 19 % (méně než je průměr) a stěžujících si na zhoršující se finanční situaci domácnosti je 36 %, což o málo přesahuje průměr.

Silný potenciál vysoce kvalifikovaných pracovních sil

Kraj s nadprůměrnou rozlohou i počtem obyvatel má víc než 50 % plochy pokryté ornou půdou, a to je největší podíl mezi kraji. Naproti tomu zde je třetí nejmenší podíl ploch lesních pozemků. Rostlinná výroba je zaměřena vzhledem k příznivým klimatickým i půdním podmínkám na náročnější plodiny. Kraj produkuje téměř šestinu celostátní produkce obilovin a dosahuje nejvyšších hektarových výnosů ve srovnání s ostatními kraji. Dlouholetou tradici má zde specializovaná zemědělská výroba

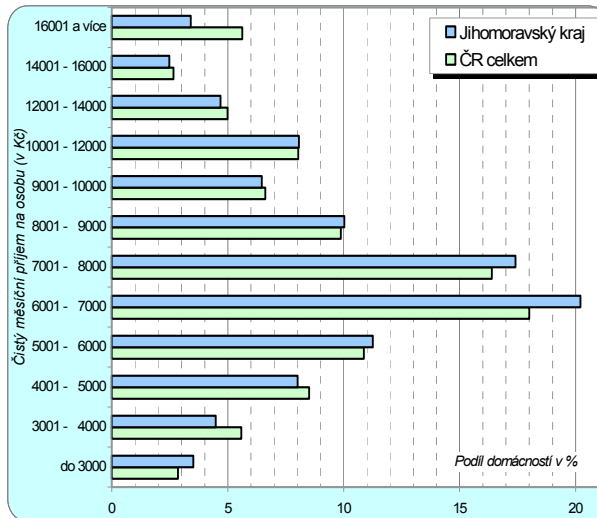
jako je ovocnářství a zelinářství a je zde 90 % všech vinic v České republice. V tomto kraji se také chová nejvíce drůbeže i nejvíce prasat s nejvyšší intenzitou chovu. Podíl primárního sektoru na celkové hrubé přidané hodnotě vyprodukované v kraji je jen 5 % (2001) a zaměstnáno v tomto sektoru je 6 % (VŠPS 2001) z ekonomicky aktivního obyvatelstva.

Brněnská oblast jako jádro Jihomoravského kraje již v XIX. století patřila k nejvíce industrializovanému oblastem Evropy s řadou velkých textilních, strojírenských a dalších továren. Restrukturalizace průmyslu a změny na trhu v poslední době však přinesly útlum činnosti řady velkých podniků, ztrátu desítek tisíc pracovních míst a přesun zaměstnanosti nejen z primárního, ale i sekundárního sektoru do sféry služeb.

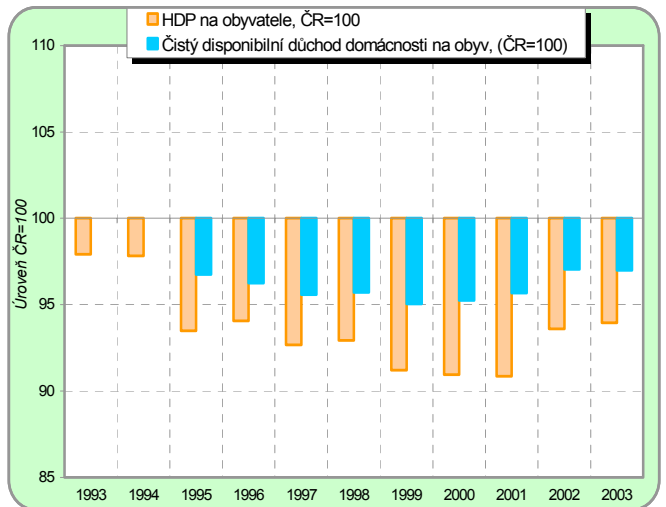
Podíl průmyslu na celkové hrubé přidané hodnotě je jen 30 % a je druhý nejnižší po Hlavním městě Praha a s časem se příliš nemění. Zaměstnává necelých 30 % (VŠPS 2001) ekonomicky aktivních obyvatel a to je rovněž druhý nejnižší podíl. Podle počtu zaměstnaných je možné za význačnější průmyslová odvětví pokládat stále ještě potravinářství, textilní průmysl, výrobu strojů a zařízení, zpracování dřeva atp. Exportní výkonnost kraje je mírně nadprůměrná.

Rozdělení domácností podle výše čistého měsíčního peněžního příjmu na osobu v Kč v roce 2002 (podle Mikrocenzu)

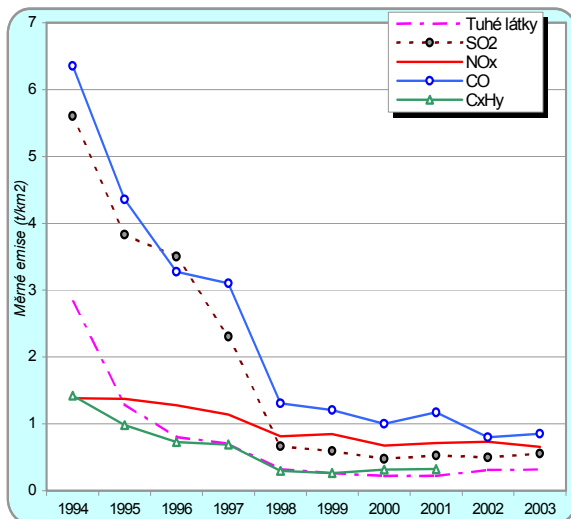

Vývoj HDP a disponibilního důchodu ve vztahu k ČR

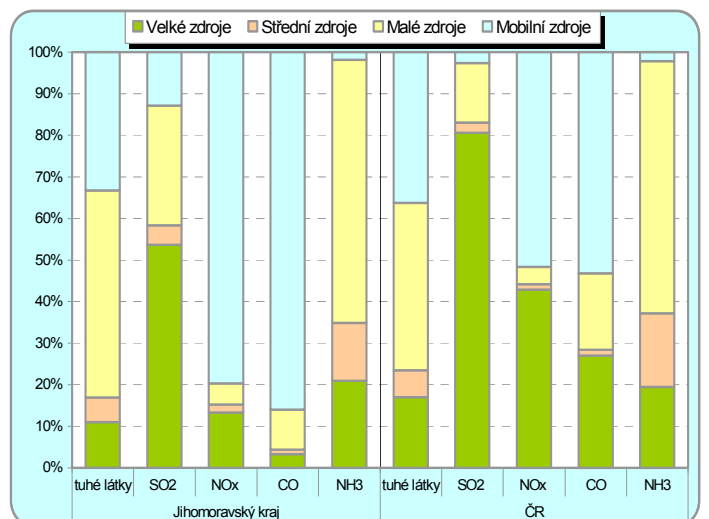

Pozn. údaje o disponibilních důchodech jsou k dispozici až od roku 1995

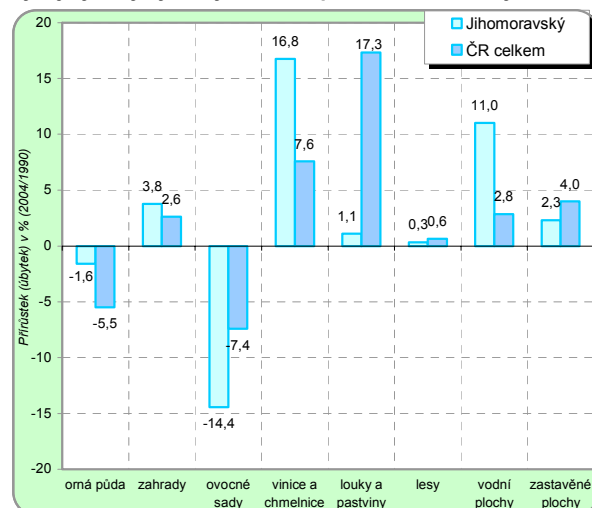
Vývoj měrných emisí hlavních znečišťujících látek

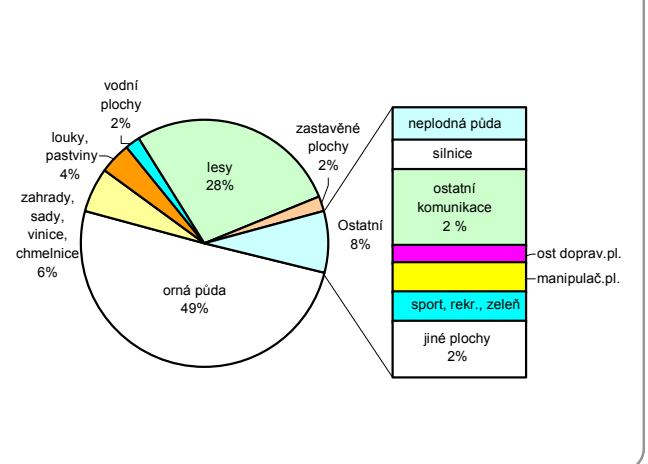
Podíl jednotlivých kategorií zdrojů na celkových emisích (2003)

Vývoj výměry vybraných druhů pozemků mezi roky 1990 a 2004

Struktura využití pozemků (31.12.2004)

Kraj z celostátního hlediska pokrývá téměř celý vývoz traktorů, $\frac{3}{4}$ vývozu kotlů i dílů ke kancelářským strojům a strojům na zpracování dřeva, polovinu vývozu textilních nebavlněných tkanin, speciálních přízí a optických přístrojů.

Brno jako centrum kraje má významný podíl na rozvoji terciární sféry, historicky se zde vyvíjel systém zemské správy a s tím spojené další oblasti služeb (vzdělávání, zdravotnictví, kultura, soudnictví). Nyní zde jsou soustředěny centrální soudní orgány (Ústavní soud, Nejvyšší soud a Nejvyšší správní soud), je zde sídlo Kanceláře veřejného ochránce práv, 33 fakult státních i soukromých vysokých škol; špičková zdravotnická a kulturní zařízení. Terciární sektor se podílí téměř 60 % na hrubé přidané hodnotě kraje a má i podobný podíl zaměstnanců.

Potenciál pro rozvoj všech typů dopravy

Na území Jihomoravského kraje byla po staletí budována dopravní síť, zajišťující styk centra kraje s bližším i vzdálenějším okolím. Zanedbávání vývoje ve druhé polovině XX. století vedlo k tomu, že zejména na periferii kraje se tempo přirozeného rozvoje dopravních sítí značně zbrzdilo. U silniční sítě to pak má za následek, že ve většině ukazatelů se kraj pohybuje v poslední třetině pořadí krajů (např. délka silnic vztažená na 1 motorové vozidlo je o čtvrtinu nižší než je celostátní průměr).

Krajem prochází dopravní osy, které ho spojují přímo nejen se všemi sousedními kraji (má jich nejvíce ze všech krajů ČR – pět vnitrostátních, jeden slovenský – Trnavský a jeden rakouský – Dolní Rakousko), ale dávají možnost

spojení s většinou evropských zemí. Nejdůležitějším silničním tahem je dálnice D1, napojující kraj přes Prahu na západoevropský dálniční systém. Na jihovýchod směřuje dálnice D2 připojující kraj přes Bratislavu k dálniční síti Slovenska a Maďarska. Důležitou je i severojižní dopravní osa spojující západní Polsko přes Brno s Vídní a rakouským dálničním systémem. Frekventovaná je i západovýchodní trasa Plzeň – České Budějovice – Brno – Trenčín. Všechny tyto osy jsou součástí evropského silničního systému. K němu patří i silniční tah v jihozápadní oblasti kraje Vídeň – Znojmo – Jihlava napojený zde na dálnici D1.

Železniční spojení Brna s Vídní existuje již od první poloviny XIX. století. Hlavními tratěmi jsou trasy Břeclav – Brno – Praha, Brno – Česká Třebová, Brno – Vlárský průsmyk s napojením na slovenskou hlavní trať Bratislava – Košice a také Brno – Přerov s připojením na hlavní moravský severojižní tah Budapešť – Břeclav – Přerov – Varšava.

Leteckou přepravu zatím převážně charterovou a nákladní umožňuje letiště Brno, které vzhledem k dobrým povětrnostním podmínkám slouží jako záložní pro letiště Praha i Vídeň.

Přes milion návštěvníků

Z pohledu mezinárodní turistiky mají na území Jihomoravského kraje nejvýznamnější postavení krajinné a kulturně – historické areály. Jedná se především o Lednicko – valtický areál s dvěma významnými zámky – Lednicí a Valticemi a rozsáhlými parky s řadou staveb a vodních kanálů, který je zapsán do seznamu UNESCO.

Dalším významným areálem je Moravský kras, kde nejznámějšími lokalitami jsou Punkevní jeskyně a propast Macocha. Areál Slavkovského bojiště představuje také lokalitu evropského významu. Mnoho kulturních památek je v metropoli Moravy Brnu, které je také centrem veletržní turistiky, neboť výstaviště umístěné na jeho území nemá v ČR konkurenci. Historickým městem je Znojmo se svým rozsáhlým podzemím a zároveň je východiskem do jedinečné přírody Národního parku Podyjí. K přednostem kraje patří také rozvoj cykloturistiky a tradiční vinařské turistiky.

Pokles zájmu o cestování po teroristických útocích v roce 2001 se projevil i v Jihomoravském kraji. Rok 2003 však přinesl nebývalý nárůst počtu turistů a v kraji se ubytovalo více než milion turistů. Kraj má po Praze druhý největší počet hvězdičkových hotelů, které jsou soustředěny především v Brně. Zahraničních turistů, kterých je přibližně třetina, přijíždí nejvíce z okolních zemí. Délka pobytu se za poslední roky dosti snížila a dnes dosahuje přibližně 3,5 dne, čeští turisté pobývají v kraji déle než zahraniční.

Výstavba bytů v okolí Brna

Bytový fond kraje představoval v roce 2001 více než 450 tisíc bytů, z kterých neobydlených bylo 10,9 % (v ČR 12,3 %). Mezi lety 1991 a 2001 přibýlo 2,7 % trvale obydlených bytů, což bylo méně než v ČR (3,3 %).

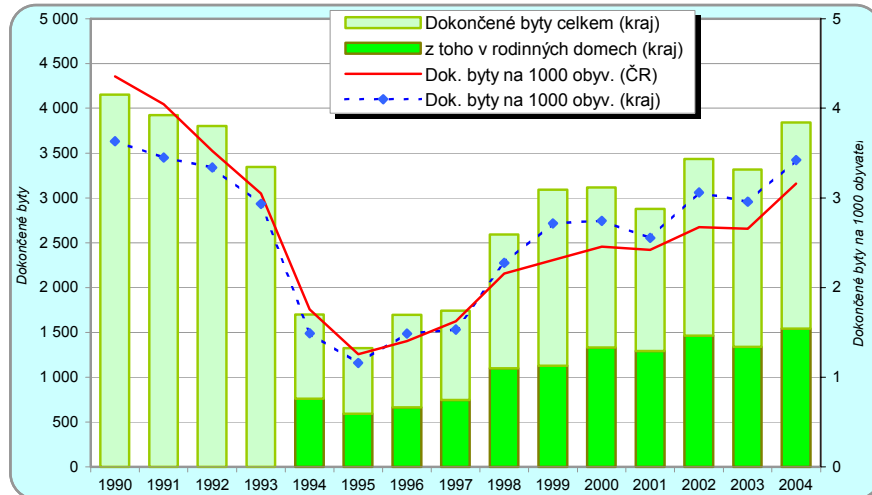
Po útlumu v 90. letech došlo v kraji, zvláště v posledních 2 letech, k oživení bytové výstavby. Na dokončených bytech se nejvíce podílí byty v rodinných domech (nad 40 %), téměř 24 % tvořily byty v bytových domech a pětinu byty v nástavbách, přístavbách a vestavbách. Každým rokem vzrůstá rozestavěnost bytů. Více jak polovina všech dokončených bytů v posledním období připadala na okresy Brno – město a Brno – venkov. Dynamika bytové výstavby je výrazně ovlivňována migrací obyvatel města Brna do okresu Brno – venkov.

Cestovní ruch, 1996 - 2003

Ukazatel	1996	2003
Hosté v ubytovacích zařízeních	857 207	1 040 645
v tom: z ČR	558 083	709 946
z ciziny	299 124	330 699
Počet přenocování	2 096 194	2 447 426
v tom: občané ČR	1 465 343	1 800 402
cizinci	630 851	647 024
Průměrná doba pobytu (dny)	3,4	3,4

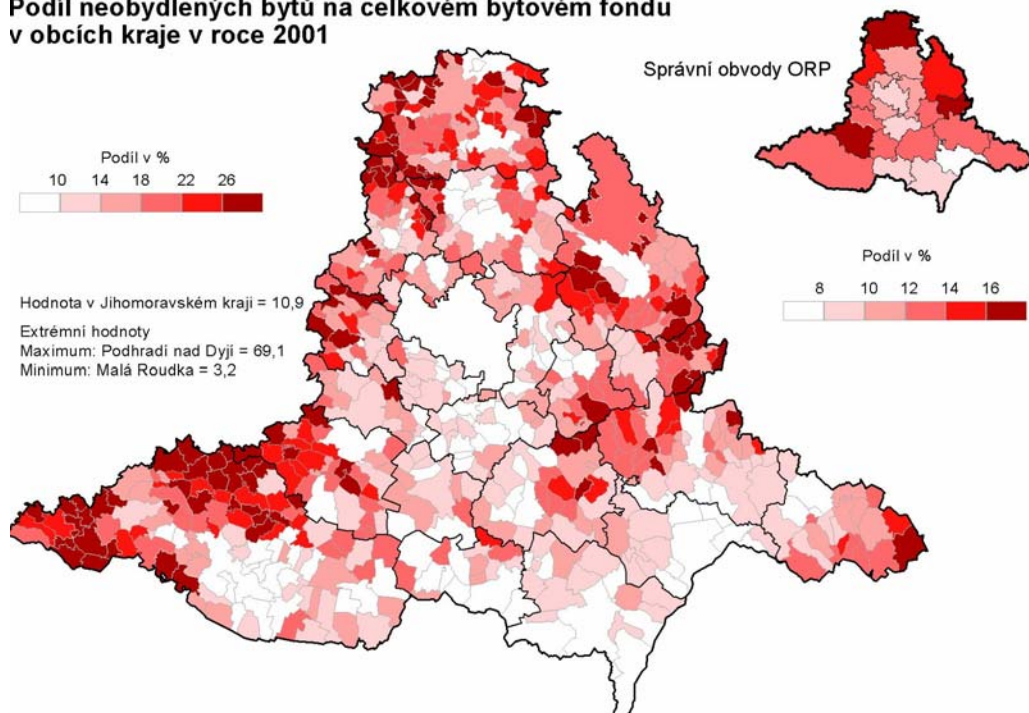

Vývoj dokončených bytů celkem a bytů v rodinných domech

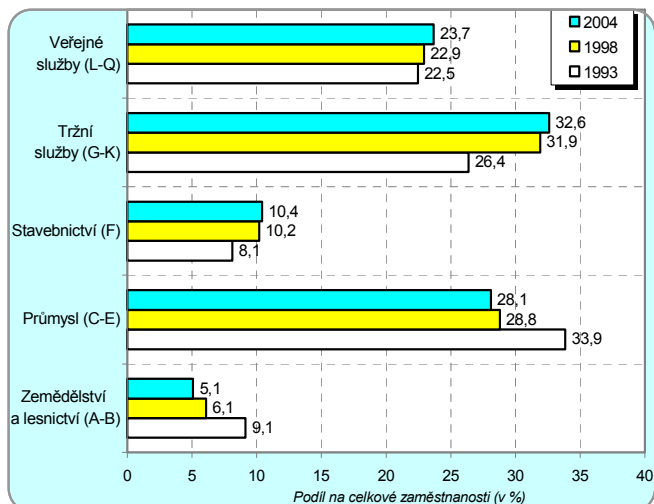

Pozn. údaje za byty v rodinných domech jsou dostupné v časové řadě až od roku 1995

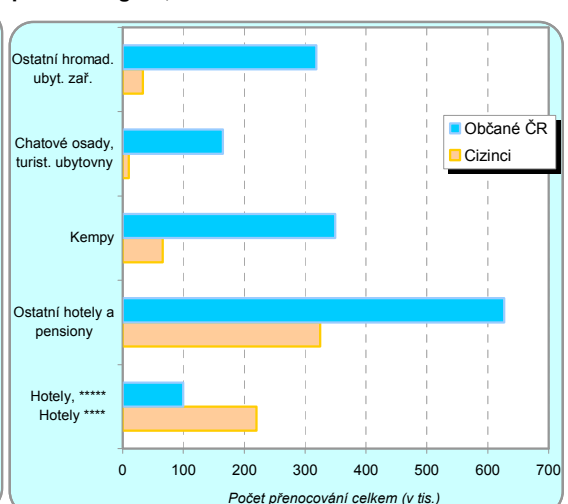
Podíl neobydlených bytů na celkovém bytovém fondu v obcích kraje v roce 2001

Vývoj zaměstnanosti v hlavních sektorech NH (podle OKEČ)

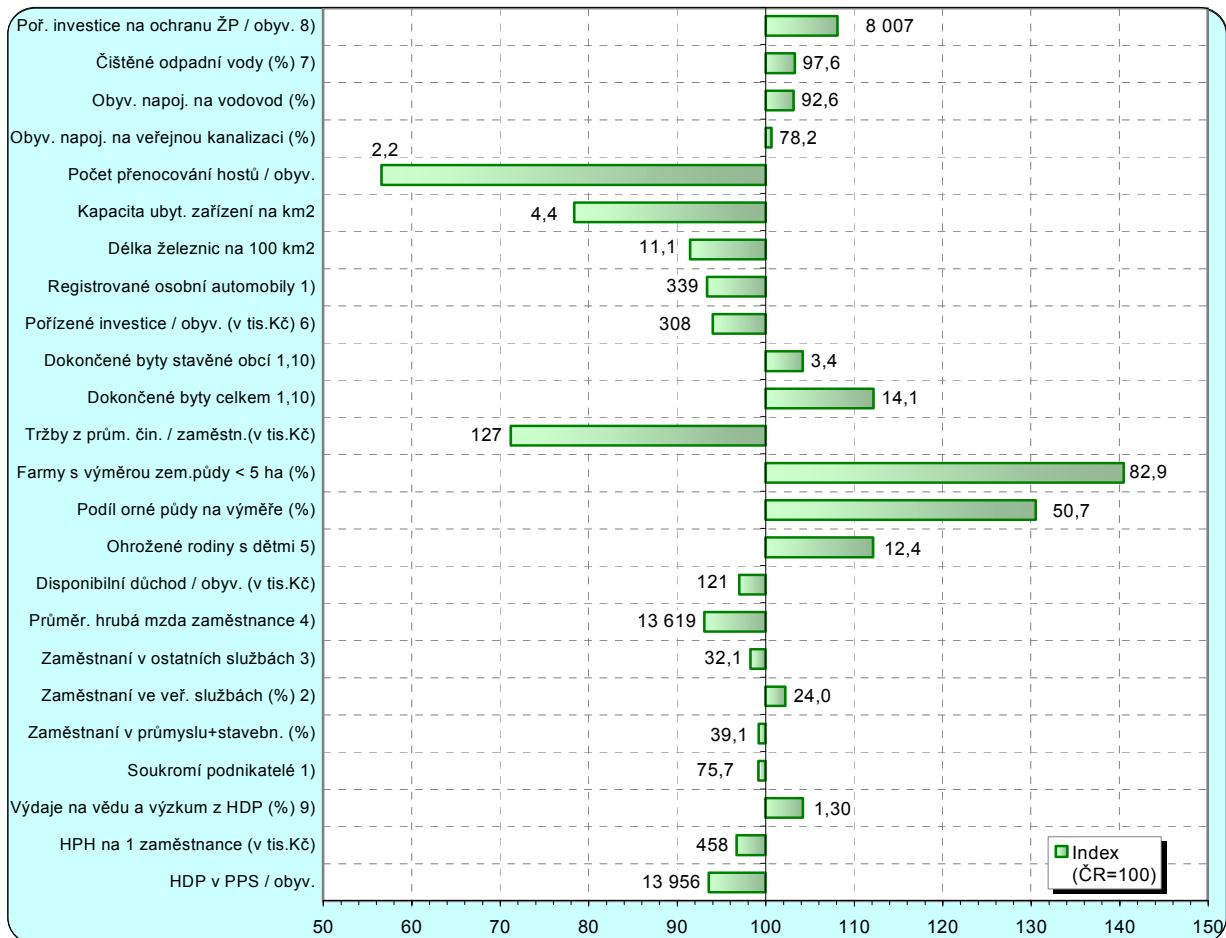
Přnocování v hromadných ubytovacích zařízeních podle kategorií, v roce 2004

Postavení kraje v oblasti ekonomiky a životního prostředí

Pozn. Čísla u sloupců uvádí skutečnou hodnotu ukazatele v kraji, osa x pak jeho relaci k ČR (ČR=100)

¹⁾ Vztaheno na 1000 obyvatel

²⁾ OKEČ L-O (veřejná správa a obrana, soc.zabezpečení, vzdělávání, zdravotní a soc.péče, ostatní veř. a soc.sloužby)

³⁾ OKEČ G-K, resp.P-Q (obchod, ubytování a stravování, doprava, finanční zprostředk., nemovitosti, domácnosti zaměst. personál)

⁴⁾ V Kč, za rok 2001, podle skutečného místa pracoviště

⁵⁾ Podíl rodin s nezaopatřenými dětmi v registru sociálně potřebných na celkovém počtu rodin s dětmi v roce 2001

⁶⁾ Podle kraje sídla investora, součet za období 1995-2001

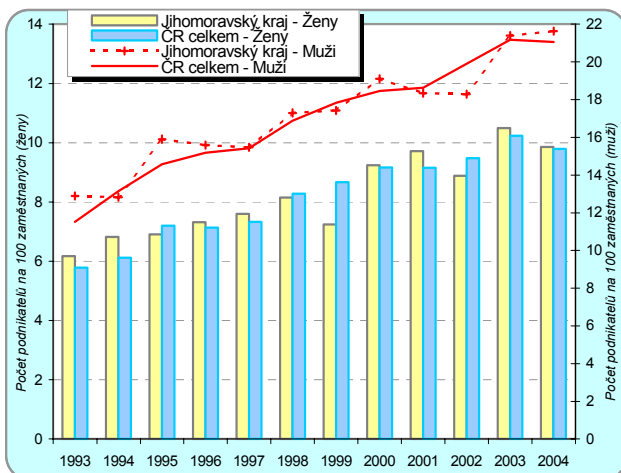
⁷⁾ Z celkového množství vypouštěných odpadních vod

⁸⁾ Podle místa realizace, v Kč, součet za období 2000-2003

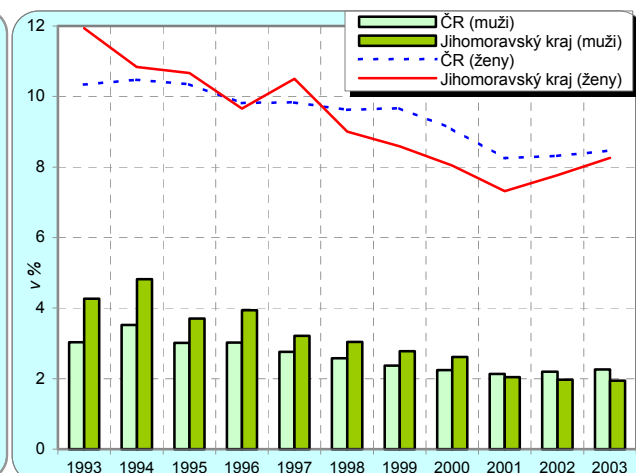
⁹⁾ Průměr za období 2001-2003

¹⁰⁾ Součet za období 1999-2003

Zaměstnavatelé a osoby pracující na vlastní účet, muži, ženy

Zaměstnaní na zkrácený úvazek, muži, ženy

Postavení kraje mezi evropskými regiony NUTS-3 (pořadí je vždy uvedeno sestupně)

Ukazatel			Postavení v rámci územního celku (počet jednotek NUTS-3)					
			Kraj (Jihomoravský)	ČR	regiony NUTS-3 sousedící s ČR	EU -10 nové země	EU-15 bývalé země	EU-25 celkem
			(1)	(14)	(27+14) ¹	(123) ²	(1 091+14) ²	(1 214) ²
1	Hustota zalidnění (2002)	hodnota pořadí	159,0 x	129,4 3 / 14	126,2 13 / 41	100,8 21 / 117	120,3 552 / 1105	116,6 569 / 1208
2	Celkový přírůstek obyvatel (1995-2002) ³	hodnota pořadí	-2,4 x	-1,8 12 / 14	-4,0 25 / 40	-1,4 76 / 117	2,7 823 / 1078	2,0 887 / 1181
3	Přirozený přírůstek (1995-2001) ³	hodnota pořadí	-2,1 x	-2,0 11 / 14	-0,9 25 / 40	-0,7 77 / 111	0,9 785 / 1078	0,6 851 / 1175
4	Migrační přírůstek (1995-2001) ^{3,4}	hodnota pořadí	-0,3 x	0,1 10 / 14	-1,6 20 / 40	-0,7 48 / 111	1,9 754 / 1078	1,4 792 / 1175
5	HDP v PPS na obyvatele (2002)	hodnota pořadí	13 398 x	14 315 2 / 14	10 912 14 / 40	10 966 19 / 121	23 164 983 / 1101	21 172 1000 / 1208
6	HDP v PPS na obyvatele (1995)	hodnota pořadí	9 967 x	10 660 5 / 14	7 882 19 / 40	7 118 12 / 115	16 869 974 / 1076	15 233 981 / 1177
7	Podíl ekonomicky aktivních osob celkem (v %, 2002)	hodnota pořadí	48,9 x	50,0 11 / 14	45,3 24 / 41	45,5 32 / 123	46,8 333 / 986	46,6 354 / 1095
8	Podíl ekonomicky aktivních žen (v %, 2001)	hodnota pořadí	42,7 x	43,4 9 / 14	39,8 16 / 28	40,5 40 / 114	39,2 171 / 585	39,4 202 / 685
9	Zaměstnanost v zemědělství, lesnictví a rybolovu (% , 2001)	hodnota pořadí	4,8 x	4,8 8 / 14	12,1 24 / 40	17,0 89 / 113	4,0 465 / 1063	6,0 546 / 1162
10	Zaměstnanost v průmyslu a stavebnictví (% , 2001)	hodnota pořadí	38,9 x	40,1 13 / 14	36,2 24 / 40	30,5 31 / 113	25,9 129 / 1063	26,6 147 / 1162
11	Zaměstnanost ve službách (% , 2001)	hodnota pořadí	56,3 x	55,2 2 / 14	51,8 10 / 40	52,5 33 / 113	70,1 861 / 1063	67,3 892 / 1162
12	Míra nezaměstnanosti celkem, dle VŠPS (v %, 2003)	hodnota pořadí	8,1 x	7,8 4 / 14	18,0 19 / 40	14,5 84 / 123	8,1 321 / 991	9,1 396 / 1100
13	Míra nezaměstnanosti žen, dle VŠPS (v %, 2003)	hodnota pořadí	9,9 x	9,9 4 / 14	16,7 12 / 28	15,3 70 / 123	8,9 169 / 591	10,0 233 / 700
14	Míra nezaměstnanosti osob <25 let, dle VŠPS (v %, 2003)	hodnota pořadí	21,9 x	18,6 4 / 14	26,7 10 / 28	32,3 69 / 123	15,8 107 / 494	18,4 172 / 603
15	Ubytovací lůžka v hotelech na tis. obyvatel (2002)	hodnota pořadí	15,0 x	24,1 10 / 14	15,2 28 / 41	10,5 25 / 118	26,1 623 / 1105	23,6 638 / 1209

¹ regiony s chybějícími údaji:

2 regiony NUTS-3 ve Slezsku (ve všech ukazatelích vyjma č. 1,7,15) nahrazeny hodnotou za vyšší územní celek NUTS-2 Slezsko

17 regionů NUTS-3 v Německu (u ukazatelů 8,13,14) nahrazeno 5 příslušnými vyššími jednotkami NUTS-2

regiony s odlišným časovým vymezením: všechny regiony u ukazatelů 2 a 3 (období 1997-99), všechny regiony u ukazatelů 12-14 (rok 2001) a regiony Německa u ukazatele 7 (rok 2001)

² významné regiony NUTS-3 s chybějícími údaji:

439 regionů Německa (ukazatele 8,13 a 14), 100 regionů Francie (ukazatel 14), 51 regionů Řecka (ukazatele 7-8 a 12-14), 40 regionů

Nizozemska (ukaz. 9-11), 30 regionů Portugalska (ukaz. 2-4, 6-8 a 12-14), 4 regiony Estonska (ukaz. 15) a 4 regiony Lotyšska (ukaz. 1)

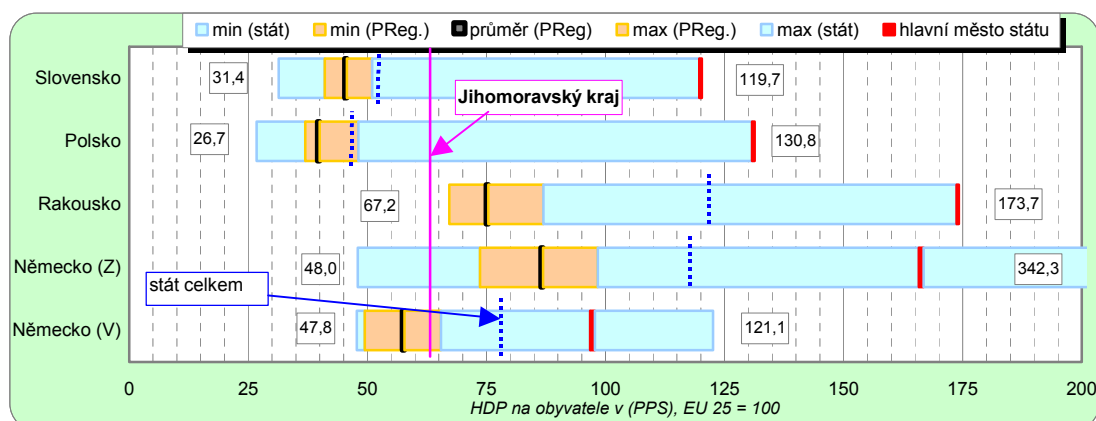
regiony s odlišným časovým vymezením: reg. Německa u ukazatelů 2 a 3 (1995-99) a u ukaz. 12 (rok 2001), V. Británie u ukaz. 7 a 12-14 (rok 2001), Portugal., Kypr a Lucemb. u ukaz. 9-11 (rok 2000), Slovensko-ukaz. 15 (rok 2003), Lotyšsko -ukaz. 8 (rok 2002) a regiony Skotska u ukaz. 15 (rok 2000)

³ průměry z jednotlivých let vztažených na 1000 obyvatel středního stavu (celkový přírůstek je vyjádřen jako rozdíl středních stavů)⁴ migrační přírůstek je počítán jako rozdíl celkového a přirozeného přírůstu

Zdroj dat: DB Regio, Eurostat

Pozn. některé údaje za kraje a ČR se nemusí úplně shodovat (zejména z důvodu revizí) s údaji uvedenými v předchozí části kapitoly.

Účelem tabulky je podat základní obraz o postavení kraje v širším nadnárodním kontextu, ukazatele a časové období byly proto voleny především s ohledem na jejich dostupnost (za co nejvíce regionů v EU).

HDP v PPS na obyv. kraje, regionů sousedních zemí a příhraničních regionů (Preg)¹ v roce 2002¹ příhraniční regiony zahrnují všechny regiony NUTS-3 sousedící s ČR